

SV. ŠTEFAN UHORSKÝ

kráľ

(975? - 1038)

Keď prišli Maďari do strednej Európy, počínali si podobne ako noomádske kmene Húnov a Avarov: prepadali okolité krajiny, pustošili ich a živil sa z koristi, ktorú získali výbojmi. Pri tomto spôsobe života im hrozilo nebezpečenstvo, že zaniknú podobne, ako zanikli ich predchodcovia. To si uvedomil maďarský vojvoda Gejza, keď utrpel ťažkú porážku od nemeckého cisára Otta I. pri rieke Lech roku 955. Preto sa usiloval priviesť svoj národ na usadlý spôsob života a na prijatie západnej kultúry, vrátane kresťanstva. Jeho zámer naplno uskutočnil jeho syn Vajk, ktorý dostal pri krste meno Štefan.

Rok narodenia Vajka-Štefana nepoznáme. Niektoré pramene uvádzajú 969, iné 975, ba i 977. Podobne rok jeho krstu je neistý. Historické štúdie, ktoré predpokladajú rok narodenia 969, kladú jeho krst do rokov 973-974. Hoci s určitou nepoznáme ani meno krstiteľa, viacerí historici sa zhodujú v náhlade, že Štefana pokrstil biskupom Pilgrimom poverený kňaz passovského biskupstva. V prospech tohto náhladu svedčí skutočnosť, že passovské biskupstvo sa vtedy rozprestieralo až po Maďarmi obsadené územie (po rieky Moravu a Leithu-Litavu) a že sv. Štefan Prvomučeník, ktorého meno dostal kniežací syn, bol patrónom passovskej katedrály a biskupstva. Preto ťažko možno pripustiť tvrdenie niektorých životopiscov, že Gejzovho syna Štefana pokrstil sv. Vojtech. Ale je ľahko možné, že pražský biskup udelil mladému Štefanovi sviatosť birmovania počas niektorej cesty z Čiech do Ríma, alebo keď sa vracal naspäť.

Štefan už od skorej mladosti prejavoval vlastnosti dobrého panovníka: bol inteligentný, so širokým rozhľadom, rozvážny pri rozhodovaní, ale dôsledný a energický pri skutočňovaní rozhodnutí. Keď bolo treba bojovať, ukázal sa ako dobrý a udatný vojvodca. Kresťanstvo prijal telom i dušou, v čom ho podporovala jeho nábožná manželka Gizela, sestra nemeckého cisára Henricha II. Po smrti svojho otca Gejzu sa stal Štefan roku 997 uhorským panovníkom.

Mladý vládár najprv zjednotil maďarský národ politicky a upevnil svoju moc vo víťazných bojoch proti odbojným kniežatám. Potom sa dal do budovania občianskej a cirkevnej organizácie svojej krajiny. Cirkevnosprávne rozdelil celé územie na 10 diecéz, z čoho boli 2 arcibiskupstvá (Ostrihom a Kalocsa) a 8 biskupstiev. Na vidieku dal postaviť pre každých desať obcí jeden kostol. Okrem toho zakladal kláštory. Všeobecne podporoval duchovenstvo, aby s jeho pomocou mohol položiť solídne základy kresťanstva a kresťanskej kultúry vo svojom štáte. Jeho najbližšími spolupracovníkmi boli benediktíni (nemeckí, francúzski a talianski), spomedzi ktorých pochádzala väčšina prvých biskupov.

Aby upevnil dosiahnuté výsledky a dal im aj zreteľné vonkajšie vyjadrenie, Štefan požiadal pápeža Silvestra II. o udelenie kráľovskej koruny. Pápež po dohode s cisárom Ottom III. súhlasil. Cirkevný obrad kráľovskej korunovácie sa konal na Vianoce roku 1000 v Ostrihome. Pre veľké zásluhy o Cirkev v rodiaom sa Uhorsku Štefan dostal titul "apoštolského kráľa" a rozličné privilégia pri udeľovaní cirkevných hodností.

Uhorský kráľ Štefan mal možno viacej detí, ale dospelého veku sa dožil iba jeho syn Imrich. Otec chcel, aby sa z neho stal príkladný kresťanský vládár, ktorý by po ňom viedol a všestranne zveľadľoval krajinu. Preto ho zveril na výchovu sv. Gerardovi, prvému csanádkemu biskupovi. Okrem toho dal pre Imricha zostaviť akési pravidlá alebo zrkadlo ideálneho kresťanského kráľa (***De institutione morum ad Emericum Ducem***). Štefan sa už chystal odovzdať synovi vládu, keď Imrich pri jednej poľovačke (r. 1031) utrpel vážne zranenie, ktorému podľahol.

Štefana vtedy zronila nečakaná smrť jediného syna, do ktorého vkladal toľké nádeje. Posledné roky života mu zakalili intrigy príbuzných, ktorí sa usilovali zaistiť si následníkov trónu. Štefan zomrel 15. augusta 1038. Pochovali ho v Stoličnom Belehrade (Székesfehérvár), v bazilike, ktorú dal vybudovať za svojho života. Úctu svätých mu priznal pápež Gregor VII. roku 1083. Spolu s ním bol vyhlásený za svätého i jeho syn Imrich, biskup Gerard a slovenskí benediktínski mnísi Andrej-Svorad a Benedikt. Manželska sv. Štefana - Gizela sa uctieva ako blahoslavená.

Svätý Štefan Uhorský patrí nepochybne medzi vládarov, ktorí si zasluhujú čestné miesto tak v občianskych, ako aj v cirkevných dejinách. Prirodzene, najväčšiu úctu mu v

minulosti prejavovala krajina, ktorú zaradil medzi kultúrne a kresťanské národy. (Až do roku 1948 bol sviatok sv. Štefana maďarským národným sviatkom).